

GALER

ŠTEVILKA
LETÖ VII.
TRST 1960-61

S

LIST ZA MLADINO

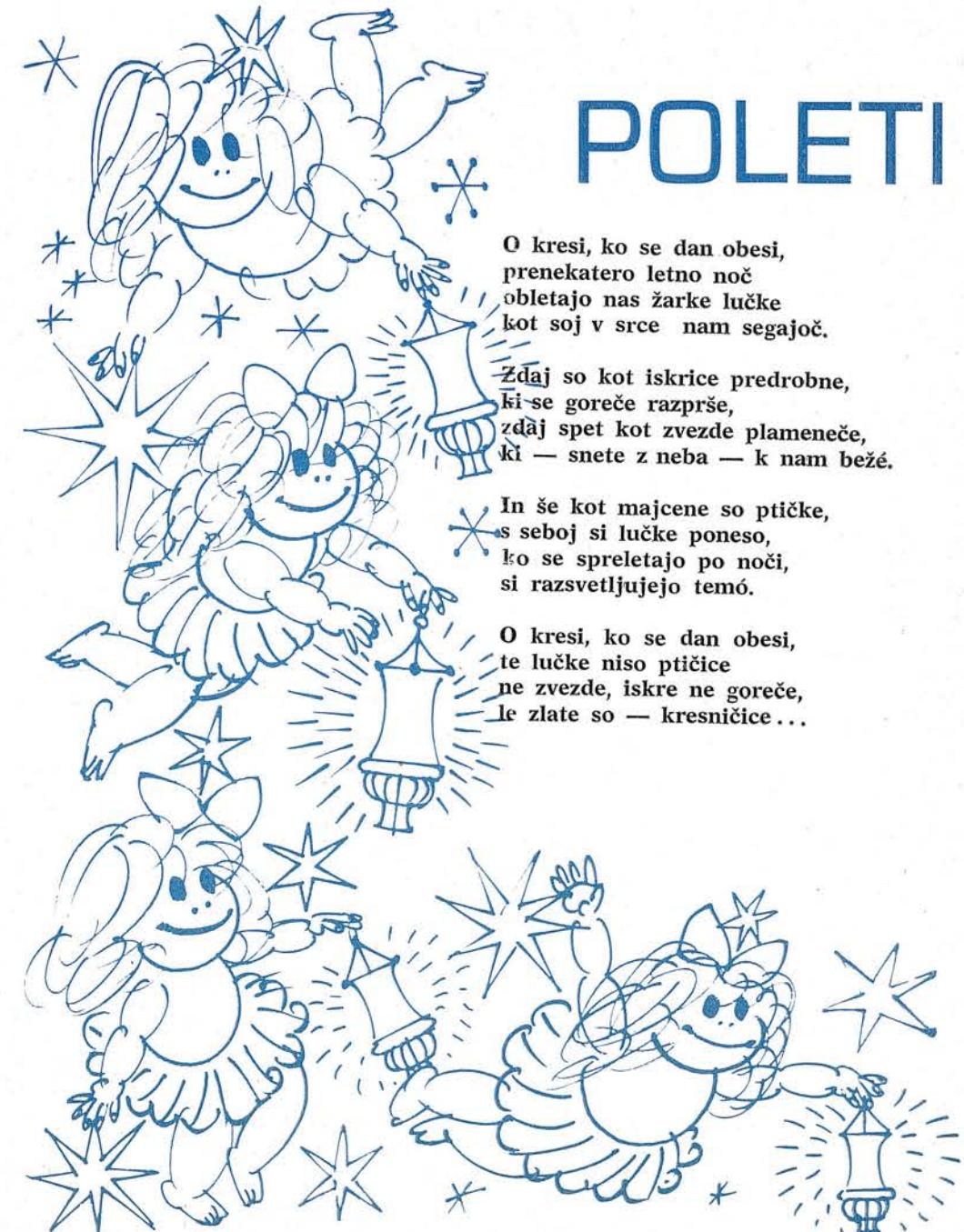
Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Uredna uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. sv. Frančiška 20
Naslovno stran je napravil Leon Koporc

Vsebina

Danilo Gorinšek: Poleti	169
Zora Rebula: Velika pustolovščina	170
Danilo Gorinšek: Kresnica	175
Fran Roš: Hlapček Jure	176
S. Andolšek: Frlugi in Frlugovci	179
Angelo Cerkvenik: Ovčar Runo	181
Fran Roš: Cigan z opico	189
Fran Roš: Marmelada na nosu	190
Ivan Albreht: Kaj boš dala mami za god	191
Stana Vinšek: Jožek in živalice	192
Stana Vinšek: Povest o krojačkih	193
Miro P.: Zanimivosti	194
Samo Pahor: Škofovi kmetje	196
Naši mladi dopisniki	199

DANILO GORINŠEK

Ilustriral: ALBIN ROGELJ

POLETI

O kresi, ko se dan obesi,
prenekatero letno noč
obletajo nas žarke lučke
kot soj v srce nam segajoč.

Zdaj so kot iskrice predrobne,
ki se goreče razprše,
zdaj spet kot zvezde plameneče,
ki — snete z neba — k nam bežé.

In še kot majcene so ptičke,
seboj si lučke poneso,
ko se spreletajo po noči,
si razsvetljujejo temo.

O kresi, ko se dan obesi,
te lučke niso ptičice
ne zvezde, iskre ne goreče,
le zlate so — kresničice ...

Zmagovalci in poraženi

Srečko je bil potrt, ker je imel denarja le za finalna (končna) srečanja, ker so bile vstopnice za olimpijske igre zelo drage. Tako je včasih vse popoldne stal ob oknu in čakal, kakšnih obrazov se bodo vrnili njegovi črni prijatelji z izbirnih srečanj. A vse je šlo srečno, nobeden izmed Srečkovih prijateljev ni bil izločen. Tako so s Srečkom vred mogli upati v zmago pri zadnjem, odločilnem srečanju.

Z dečkom so imeli tekmovalci veliko veselja. Ne samo, da je bil ustrežljiv in za vsako reč uren kot podlasica, temveč je zelo rad čebljal v čudni italijanščini, kateri je, da bi napravil črnem veselje, primešal kako angleško besedo, ki se je bil navadil. Široko je posedal z rimskim športnim časnikom v roki in zasledoval uspehe tekmovalcev vseh panog.

Prišla so finalna srečanja na velikem stadionu. Prinesla so poleg zmag in presenečenj tudi razočaranja. Mamica Brown je v metu krogle dosegla šele tretje mesto, kar je vse zelo potrlo. Tudi resnobni, širokopleči dvigalec uteži, ki je vse dni molil v kakem kotičku, da bi zmagal, ni uspel. Toda črnenec je bila sreča mila na drugih področjih. Veseli, dolgonogi potegon, ki je, kadarkoli si ga pogledal, nekaj glodal, je presenetil ves stadion s kengurjusko dolgim skokom v dolžino, kakor da je nekaj časa breztežno plaval po zraku. Ko je pristal z nogama na tleh, je čez stadion zaorilo. Tudi Srečko je tulil od navdušenja. Bilo je, kakor da so njemu obesili zlato medaljo okoli vrata in ga postavili na podstavek s številko eno, tako je deček zardeval od veselja. A kmalu se je zableščala še ena zlata medalja na širokih črnih prsih. Davis, čokat in prijeten dobrodušnež, je bil prvi v teku na 400 metrov.

Toda največje presenečenje za ves svet in največji ponos temnopoltih tekmovalcev je postala Wilma Rudolph. Ta visoka, vitka deklica vedno nasmehanjega obraza, z navihano ovalno, skoraj fantovsko glavico, je tekmovala kar v treh disciplinah: v teku na 100 m, na 200 m in v teku na 4x100 metrov. To deklete je s svojimi ljubkimi, srnjimi nogami prekosilo vse tekmovalke sveta.

Srečko, ki je tisti dan sedel v prvih vrstah, je bil napet kot struna. Ko so se tekmovalke na startu odgnale, so tekle nekaj metrov vzporedno. Nenačrat se je od skupine odlučila vitka črna postavica in lahno, a nezadržno brzela proti cilju. Stadion je zagrmel od navdušenja. Kakor veter jo je neslo k cilju in bila je — prva.

Ko je bil pri teku na 200 m stadion spet poln, je vse z napetostjo pričakovalo, ali bo Wilma spet prva. Wilma je takoj po startu pospešila, lahna kot peresce. S tistimi prožnimi nogami, ki so se premikale kakor navite, je spet pritekla prva na cilj. Prav tako se je odlikovala pri tretjem tekmovanju. Po dveh zlatih medaljah je bilo to zanjo skoraj preveč, od sreče je objela vse svoje prijatelje, Srečka pa je celo poljubila in ga nato obdarila z denarjem, da si je mogel ogledati telovadne tekme v starih rimskeh Karakalovih toplicah. In res je šel tja.

Kako si je Srečko tisti dan želel, da bi imeli filmski aparat, da bi mogel nekoč doma pokazati vsem svojim prijateljem, kaj je videl, ko so telovadili Japonci in Japonke. Naj so telovadili na tleh ali na bradljih, na krogih ali na drogu, gibali so se, kakor da bi bili brez kosti, iz samih mišic: upogibali so se nazaj, da jim je glava pogledala spet skozi noge, nato so se zvijali in pletali, da so bile roke in noge s trupom kakor zavozlane, iz takšnih drž pa so se spet lahno in igraje odvijali in izvijali, kakor da bi lovili nazaj svoje ude, dokler jih niso spet zvrstili v prvotno lego. Ko jih je Srečko zvečer v naselju skušal posnemati, so vsi okrog njega pokali od smeja, dokler se ni, revež, od vneme pretegnil v križu in je moral nehati.

Bližal se je zaključek olimpijskih iger in Srečka je skrbelo samo še to, ali bodo jugoslovanski nogometni zmagali ali ne, kajti njegovi rojaki do tej še niso bili dobili zlate medalje. Za slovo so vsi črnci sklenili slikati se s Srečkom vred pred vhodom v olimpijsko mesto.

Ta prizor pa sta si ogledovala dva stražnika na obhodu in si nekaj namigovala. Eden od njiju je pristopil k Wilmi in dejal:

»Moje poklone gospodični zmagovalki! Toda dovolite, kje ste dobili tega ljubkega dečka?«

»To je naš mali Italijanček, pripraven za vsako delo. In odličen športni navijač,« je rekla Wilma in pobožala Srečka. »Dobro se razumeva.«

»Ste pa zares bistri, gospodična, če ste sposobni razumeti rimsko narečje takegale predmestnega glavčka. Kako ti je ime in s katerega konca Rima si?«

Openček je odgovoril, kakor je vedel in znal. Stražnika sta se zadovoljno nasmehnila in stopila k Wilmi in ji nekaj razlagala. Wilma je vzela robček in si utrnila solzo. Nato se je posvetovala z ostalimi. Sedaj je rekla Srečku: »Iti boš moral z gospodoma. Če si nam v Ferrari povedal vse po pravici, ne bo nič hudega. Če si se pa lagal, mi je žal, glej, da se nikoli več ne boš.«

Wilma je slutila, da se Srečko ne bo vrnil, zato je nabrala med prijatelji nekaj denarja zanj, da bi se laže vrnil domov, od koder je pač prišel. Vsi so se rokovali z njim in Srečko je bil tako ponosen, da je celo pozabil na strah in na žalost zaradi slovesa. Šele ko je s stražnikoma odhajal, se mu je stisnilo srce, ko je videl, kako mu črnci mahajo v pozdrav. Spomnil se je tudi na nogometno srečanje Jugoslovanov, katerega sedaj ne bo mogel videti, čeprav je imel denar.

Stražnika pa sta ga zadovoljno peljala na stražnico, upajoč, da sta morda le iztaknila pravega, tistega malega Tržačana, ki ga policija že toliko časa išče.

Tonovno snidenje

Dosti opravila sta imela zdravnik in Peter, da sta mrtvemu starčku preskrbela brezplačen pogreb. Zvečer je Peter spal v zdravnikovi sobi. Bil je videti močno potrt. Kaj neki ga grize, je premišljeval zdravnik.

»Kaj ti je, otrok. Ali ti lahko kaj pomagam?«

Prav takšnih besed je manjkalo Petru, ki ni vedel, ali naj bi se svojemu varuhu izpovedal ali ne. Sedaj pa je plašno poprijel: priznal je zdravniku vse svoje težave, kako sta se z bratcem potepla od doma, da bi na svojo pest našla mamo, za katero jima niso hoteli povedati, kje je. Zdravnik se je zamislil. Da niso morda dečkom hoteli zamolčati materino smrt? A sedaj je Peter priznal svojo največjo skrb, da je bratca izgubil in da si brez njega ne bo nikdar upal domov. Prosil je svojega varuha, naj mu ga pomaga najti.

Drugi dan sta res odšla na policijo. Tam sta zvedela, da vodi sled za Srečkom v Rim. Zdravnik je obljubil, da bo Petra spravil v Rim, kjer bodo medtem morda že našli tudi bratca. Še tisto dopoldne ga je peljal k svojemu prijatelju, odvetniku, ki se je večkrat vozil v Rim na razprave. Imela sta srečo. Prav tisto popoldne je nameraval v Rim. Tako sta se deček in zdravnik poslovila in Peter je obljubil, da bo pisal v Neapelj, ako se bo srečno vrnil domov, zdravnik pa njemu, če bo mogel kaj pomagati tistim revežem, med katerimi je umrl starček.

Tisti dan je Peter imenitno kosil in prvič v življenju je videl razkošno stanovanje v zadnjem nadstropju nebotičnika. Na strehi je bil prekrasen vrt z vodomotem in od tam je bil krasen razgled na Neapelj. Sobe so bile polne svetlobe in visokih, mesnatih južnih rastlin. Bile so kljub poletnim mesecem hladne, ker so jih ohlajali s posebnimi napravami. Dečku se je zdelo, da živi ta visoki, čokati odvetnik v pravem raju. Toda ko je šel odvetnik po kosilu počivat in je dečko ostal sam s staro gospo, ki je bila edino živo bitje v hiši, je zvedel neverjetne reči. Odvetnik je imel edinega sina, lepega in bistrega fantiča, ki pa se mu je kot visokošolec smrtno ponesrečil v planinah v Švici. Njegova žena je po tem dogodku zgubila um, da je še sedaj v bolnišnici. Sedaj je Peter kar odložil žlico, čeprav je doslej z užitkom lizal sladoledno torto. Čudno in žalostno se mu je zdelo: tukaj tako veliko in bogato stanovanje, v njem pa en sam, nesrečen človek. Pri njih doma pa tako majhna hišica pa pet otrok in zmeraj veselje in živjav, čeprav so revni. In bil je zadovoljen s svojo usodo.

Popoldne ga je prijazni gospod odpeljal skozi prelepoto pokrajino, ki jo je imenoval Kampanijo, proti Rimu. Pozno popoldne sta se ustavila na neki stražnici, na kateri je odvetnik zvedel nekaj, česar Petru ni hotel povedati. Ko pa sta prišla na neko drugo policijsko postajo, je Peter med visokimi postavami stražnikov zagledal drobni, zagoreli obraz svojega bratca.

»Srečko!« je zavpil in bratca sta si skočila naproti in se objala.

Točasi proti domu

Odvetnik je dobil dovoljenje, da sme dečka en dan pridržati, da jima razkaže Rim. Bratca sta navdušeno pristala. Koliko si bosta imela povedati. Ko je Peter pripovedoval bratu o tistih revežih v Neaplju, je gospod pozorno poslušal, dokler ni Peter omenil, kako lepo bi bilo, ko bi tistem otrokom tam gori mogel pomagati. Sedaj se je odvetnik oglašil in je Petru obljubil, da se bo zavzel zanje in jim po svojih močeh pomagal. Bil je ganjen nad Petrovo zaskrbljenostjo za tiste reveže in ni mu hotel jemati veselja s tem, da bi mu pripovedoval, koliko je še takih revežev po Italiji in da bi bilo, tudi če bi jim dal vse, kar ima, to samo kapljica v morje bede.

Ta dan je bil za oba otroka najsrečnejši na vsem potovanju. Ogledati sta si smela nogometno tekmo Jugoslavija - Danska na olimpijskem stadionu. Dečka sta cepetala od navdušenja, ko so Jugoslovani zmagali in tako dobili zlato kolajno za prvo mesto v nogometu na svetu. Posebno Srečko je bil prevzet, saj je bil tekmovalce v Neaplju sam spoznal. Pozneje pa jima je gospod razkazal še cerkev sv. Petra v Vatikanu, Kolosej, v katerem so v času rimskega cesarstva spuščali leve nad kristjane, in druge zanimivosti Rima. Prespati pa sta morala na stražnici, ker pri takih dveh navihancih nikdar ne veš, če je ne bi celo popihala. Dobri, a nesrečni gospod jima je za slovo dal nekaj denarja in je obljubil, da ju bo kdaj obiskal na Opcinah.

Drugo jutro so dečka izročili v varstvo krepkemu, mlademu policaju z brčicami na krtačko. Vsi trije so se odpeljali proti Trstu.

Vendar so še pred večerom izstopili na neki postaji, kjer je spremljevalec nameraval gredoč obiskati svoje starše. Peš so odšli v vasico na griču, kjer je v eni izmed pritličnih hiš sedela pri večerji številna družina. Najmanjši otroci so bili še čisto majhni, največji pa so morda imeli kakih tri-najst let. Tudi dečka sta dobila polente in mleka kot ostali. Revna družinica je z bleščecimi se očmi gledala najstarejšega, ki se jim je zdel velik gospod, saj je bil policaj v samem Rimu. Mladenič je tedaj potegnil iz listnice sko-

raj vse, kar je imel, ter položil bankovce pred očeta. Ta se je branil, saj je slutil, da je fant morda dolgo varčeval, preden je prihranil vse tisto. Toda sin mu je vsilil vse. Ko je drugi dan s fantoma odpotoval, zamišljeno zroč na vasico, ki se je oddaljevala, sta dečka slutila, da je dal staršem več, kot je zmogel, saj je ves dan kljub vročini zaužil le bigo suhega kruha, iz ponoša pa ni pil niti tistega, kar sta mu ponujala dečka, ki sta imela denar. Tako sta videla, da niso vsi policaji taki, kot sta si včasih predstavljala. Zato sta sklenila, da mu bosta na tihem vtaknila v žep tisočak, ko se bodo enkrat poslovili. In to sta res tudi storila. V Trstu so se na stražarnici poslovali, dečka pa sta smela na Općine sama.

Domov pa se nista bližala tako veselo, kot sta pričakovala. Nanju je navalila skrb, kaj je z mamo. Ta napetost se je čedalje bolj večala. Obenem ju je grizel strah, kaj bodo doma rekli, ker sta bila toliko časa zdoma. In ko sta zagledala domačo hišo, sta se ji približala potuljeno kakor dva ta-

tova. Tedaj se je izza vogla pripodil Sultan in se od veselja zakadil vanju, na pragu pa se je prikazala — njuna mama. V hipu sta pozabila na vse in spustila sta se proti njej. Objela sta jo in oba hkrati pripovedovala in spraševala, da ni nihče ničesar razumel. Sedaj so se prikazali obrazi tudi v oknih sosednih hiš, toda mama je dečka potegnila za seboj v kuhinjo in zaklenila vrata. Najprej se ju mora nagledati in naslišati po tolikem času. Uboga mama! Opazila sta, da šepa. Tako sta izvedela, da je imela skoraj umreti zaradi zastrupljene noge, a ni hotela, da bi dvojčka za to vedela. Ko pa se je po težki operaciji vrnila domov, dečkov ni bilo. Srečko in Peter pa sta povedala, da so jima doma rekli, da je mama šla nekam daleč. Nista si mogla misliti, kam naj bi šla brez njiju, zato sta sklenila iti za njo, dokler je ne bi našla. Potem pa sta zašla iz neprilike v nepriliko, dokler se nista sedaj srečno vrnila domov. Kaj bi opisovali, kako je bilo zvečer doma. In kaj šele, kako je bilo, ko sta se dečka vrnila med tovariše na paši. Ti poredneži jima skraja niti niso hoteli verjeti, od same nevočljivosti. Edino s tem so dečkoma nagajali, kako daleč se je razlegal njun jok tisti večer, ko ju je oče, vrnivši se z dela, našel doma. Toda potem so postajali vedno radovednejši in dvojčka sta se morala skoraj skrivati, da bi se rešila nadležnih radovednežev, ki so hoteli vedeti do najmanjše podrobnosti vse o Srečkovih ali Petrovih dogodivščinah. Naša junaka sta postala spet stara Gad in Modras, ki sta vsaki dogodivščini pridala najmanj polovico, tako da bi, ko bi ju poslušali, kako sta pripovedovala o tejle zgodbi, lahko znova začeli pisati čisto na novo, še daljšo zgodbo.

KONEC

DANILO GORINSEK

KRESNICA

Punčka veselo
ročico stegnila,
lučko — kresnico
je vanjo ulovila.

Glasno vriskanje
je k materi stekla.
»Nič več ne svetim!« —
kresnica je rekla.

Žalostno punčka
kresnico spustila,
lučka — kresnica
je spet zasvetila ...

Ilustriral: LEON KOPORC

Hlapček Jure

Bila je pomlad, ko je Juretu umrla mati. Bil je petnajst let star pa je šel služit v svet. Sprejel ga je kmet, da mu je delal na polju in pozno v jesen pasel živino. Potem pa mu je dejal:

»Zima bo in zate ne bo več dela. Čemu bi zastonj jedel pri meni! Preberi si službo! Plačila ti ne morem dati, saj si jedel in spal pri meni. Vzemi svojo malho in tiste svoje orglice in pojdi!«

Jure se je takšnih besed ustrašil, vendar se ni branil:

»Če je tako, pa pojdem! Zdravi ostanite!«

Pa je Jure hodil skozi vas in povsod vpraševal po delu. Posmehovali so se mu:

»Kaj ne vidiš, da bo zima? Kjer si poleti delal, tam še čez zimo ostani! Na pomlad se oglasi!«

Pričel je rositi dež, ponujal se je že sneg in ceste so tonile v blatu. Jure pa je bil brez strehe. Stopil je v široko belo hišo in vprašal po službi. Gospodar, rejen kmet, se mu je v obraz glasno zasmel:

»Kaj vendar misliš! Da bi mi samo jedel čez zimo in se grel pri peči, zato te pač ne potrebujem.«

»Hrane ne zahtevam. Nikoli me ne boste videli jesti niti sedeti pri peči, gospodar! Vso zimo vam bom pletel koše in jerbase, da jih boste lahko prodajali.«

»Da nikoli ne boš zahteval hrane? Kaj ti nisi ustvarjen kakor drugi ljudje, ki morajo tudi jesti? Kaj pa storiš, kadar je čas kosila ali večerje in si lačen?«

»Orglice imam pa si nanje zaigram. Pesem mi napolni ušesa pa tudi želodec.«

»Glej, glej! To mi je pa zelo všeč, fant!«

In Jure se je pogodil s kmetom. Hrane ne bo nikoli zahteval in ostal bo pri kmetu vsaj leto dni. Za plačilo bo prejel kokoš. Če pa ga bo kmet kdaj videl jesti, ga bo lahko pri priči pognal iz službe in od hiše brez koške v plačilo.

»Hehe,« se je zadovoljno smejal kmet, ki mu je velika skopušnost zasenčila že košček možganov. »To sem dobro uganil. Če fant ne bo jedel, bom imel z njim lep dobiček.«

»Kako bi tale siromak le mogel živeti brez hrane?« je podvomila gospodinja, ki je bila boljšega srca. »Ali se ti fant nič ne smili?«

»Kaj bi se mi smilil! To je njegova skrb, saj je sam tako hotel. Ne

mešaj se v mojo stvar! Tu sem jaz gospodar!«

Hlapček Jure je pri skopušnem kmetu tudi pozimi našel vedno dosti dela. Pridno je popravljal orodje, čedil pri živini, pletel koše in košare. Še bolj se je trudil na pomlad zunaj na polju vse od jutra v noč, a ni nikoli potožil. Zjutraj, opoldne in zvečer, ko je družina sedela in jedla v hišni veži pri mizi, je stopil v hlev. Tam si je zaigral na orglice in se pogovarjal z živino.

Nikoli ni rekel nikomur, da je lačen. Nihče ga ni videl, da bi bil kaj drugega kakor orglice dal v usta. Vendar je moral jesti, če je hotel živ in zdrav ostati. Jesti je moral naskrivaj. Pri kravah v hlevu se je nalokal topela mleka. Dekla, ki se ji je fant smilil, mu je večkrat pod kup listja skrivaj položila kos kruha, jabolk in kdaj tudi mesa. Za vse to je vedela tudi gospodinja.

Skopuh pa je bil zadovoljen in se je rad hvalil s hlapčkom, ki nič ne je, pa mu vendar pridno služi. Na sejmu je bil skupil lepe denarce za koše in košare, ki mu jih je bil fant spletel pozimi.

Tako je minila zima, pomlad je sledilo poletje in nastopila je že jesen. Prišel je čas, ko je Jure vsak dan gnal živino na pašo k potoku, ki se je ob njem širil skopuhov travnik.

V tistih dneh je kmet pomislil:

»Kmalu bo leto, odkar je fant pri meni v službi. V plačilo mu bom moral dati kokoško, tako sva se domnila. Raje pa bi jo pojedel sam. Bolje moram paziti nanj, ker morda pa vendarle naskrivaj jé in bi me rad uknil. Če ga zasačim, ko bo ravno jedel, ostane kokoška meni! Fanta pa napodim zdaj pred zimo, ko se bo delo zunaj nehalo.«

Nekega dopoldneva se je pogoljni kmet odpravil iz hiše. Le nekaj časa je korakal po cesti, potem je krenil na poljsko stezo, ki je vodila na njegov travnik ob potoku. Tam je rasla mogočna hruška, ki so jo bili to jesen že obrali.

Ogledal se je okoli sebe, nikjer ni bilo videti človeka. Debel, kakršen je bil, se je nato z velikim trudom povzpel do prve veje in še više. V hruški skrit je hotel opazovati Jureta, ki bo prignal govedo semkaj na pašo. Hotel se je prepričati, ali bo jedel ali ne, in ga zasačiti pri tem.

Prikazala se je čreda krav in volov, za njو pa je stopical hlapček.

»No, zdaj bom videl, ali res nikoli ne ješ, pobič!« je menil kmet v hruški in nepremičen oprezoval izza debele veje. Toda nič! Jure ni jedel, raje si je zaigral na orglice in medtem hodil sem in tja, da mu hladna jenska sapa ne bi mogla do živega.

Že je minila ura in gospodarja so pričele boleti kosti in mravljinici so ga spreletavali po nogah in rokah, ko je nerodno čepel na drevesu.

Hlapček se je približal hruški, toda gledal je v tla, kakor da tam nekaj išče. Sklonil se je in dvignil droben sad, ki je na pol gnil ležal v travi med listjem. Obrisal si ga je v roko in v hlače, nato si ga je prinesel k ustom in zasekal zobe v njegovo zdravo polovico.

»Zdaj te pa končno imam!« je z drevesa zaklical kmet. »Jedel si hruško in zdaj ne dobiš kokoške! Izgubil si pravico do nje! Tako sva se dogovorila! Hahaha!« In pri tem je skopuh veselo zaploskal z rokami ter izpustil vejo, ki se je zanjo držal.

»Uh!« je prestrašen zavpil in težak telebnil mimo vej na tla, pod drevo, da je kar zahreščalo.

»Joj!« je zaječal, se nekajkrat prevabil stokajoč v bolečinah, nato pa mu je možgane zameglila gosta megla. Ves bled je negibno obležal.

»Gospodar!« je v strahu vzklikanil Jure. Hotel ga je dvigniti, toda ni zmogel dovolj moči. Pognal se je v tek proti vasi, na kmetov dom, da prikliče ljudi.

Skopuh se je bil pri padcu hudo udaril na glavo. Zdaj je bruhal iz ust ter krvavel iz nosa in ušes. Ob njegovi postelji so stali njegovi domači, tik vrat pa tudi Jure. S kalnimi očmi se je gospodar ozrl po vseh, nato pa je s težavo prav rahlo povedal:

»Jure je jedel hruško z mojega drevesa, sam sem ga videl. Bliža se zima in dela ne bo več zanj. Zato naj si drugje poišče službo! Kokoške ne dobi, izgubil je pravico do plačila. Obljubite mi vsi, da mu ne boste dali kokoške!«

Vsi so mu pritrdili, da bi ga pomirili.

»O, kako mi je hudo!« je tožil. »In vse te moje nesreče je kriv samo tale fant, hlapček. Zaradi njega sem zlezel v drevo...«

»Zaradi mene?« je z glavo zmajal Jure. »Zakaj niste raje meni rekli, pa bi bil jaz namesto vas šel v hruško!«

»Nič se ne izgovarjaj!« je godrnjal kmet. Nato ga je kar v trenutku obšla trda omotica.

Drugo jutro je bilo kmetu že bolje in vprašal je:

»Ali je Jure že odšel?«

»Pravkar odhaja,« so mu odvrnili.

»Kar hitro naj gre! Zaradi njega sem se skoraj ubil...«

Prav tisto uro se je Jure poslavljal od hiše, pri kateri je služil skoraj leto dni. Gospodynja mu ni smela kokoške dati na pot, tako je obljubila svojemu možu. Dejala pa je:

»Na, Jure, pa vzemi gosko namesto kokoške! Žal mi je, bil si priden in zvest. Želim ti, da najdeš srečo, ki si je vreden.«

Tudi dekla mu je segla v roko. Tudi njej se je zahvalil, da mu je toliko dobrega storila.

Fant si je gosko posadil v malho, da je njena bela glavica z rumenim kljunom gledala iz nje. Zaigral si je na orglice in krenil na pot, po širokem svetu iskat dobrih ljudi.

S. ANDOLŠEK

Ilustriral: R. HLAVATY

Frlugi in Frlugovci

Najbrž vas ni mnogo, ki vedo, kje so Frlugi. In vendar je ta vasica na najbolj vidnem kraju blizu Trsta. Videti jo je lahko podnevi in ponoči.

Gotovo je vsakdo že večkrat videl rdečo lučko, ki se na najvišjem vrhu nad mestom nenehno prižiga in ugaša. Ta lučka je na televizijski anteni. No, in tiste hiše, ki so nekaj niže pod rdečo lučjo, so pa Frlugi. Tej vasici pravijo dandanes tudi Konkonel.

RAZGLED OD FRLUGOV

Ne veste, kako lep razgled je od Frlugov! Trst se najlepše vidi. Posebno ponoči je pogled na razsvetljeno mesto naravnost očarljiv. Vidi pa se ves Tržaški zaliv, kraji v Miljskih hribih in vasice, ki se belijo po pobočjih

istrskih hribov in celo Piran. A proti zahodu se razločno vidi Gradež, Oglej in izliv Soče v morje. Kadar pa je ozračje posebno čisto in jasno, zlasti v jutranjih urah, se zableščijo v daljavi strehe beneških palač in kupole cerkva.

OD KOD IME?

O, to pa je že od davnih časov! Mnogo sto let je že od takrat, ko so se tam naselili prvi ljudje, ki jim je bilo ime Frluga. Trdo so morali delati, da so si mogli urediti bivališče. Iztrebili so gozd, da so si mogli sezidati hiše in napraviti paštne. Takrat je bil vse povsod sam gozd. Prav v mesto je segal in do Opčin pa še delj.

In ko so dolinci opazili tam pod vrhom nove prebivalce in njih domove, so spraševali: »Kdo so tile?« Pa so izvedeli: »Frlugi!« Tako so začeli govoriti: »Gremo k Frlugom.« »Bili smo pri Frlugih.« »Prišli smo od Frlugov.«

KAKO SO ŽIVELI FRLUGOVCI NEKOČ...

Nekoč so bili Frlugovci povečini kmetje. Obdelovali so zemljo in čakali na pridelek, ki ni bil prav obilen. Redili so tudi kako kravico ali vsaj kozo in prašička. Trdo je bilo tako življenje in niso si mogli kaj dosti privoščiti. Ker je bilo zemlje premalo, so si poiskali zaslужka izvečine v kamnolomih blizu doma. Šele dosti dosti let pozneje, in tega ni tako dolgo, so si nekateri Frlugovci poiskali delo v mestu. Dandanes skoro nihče več ne dela v kamnolomu. Delo je pretežko, a zaslужek prepičel.

... IN DANDANES?

Dandanes hodijo skoro vsi Frlugovci za zaslужkom v Trst. Opravljajo pa razne poklice: so mizarji, mehaniki, strojniki, zidarji in podobno. Delajo v delavnicah ali tovarnah. A nekaj jih je, ki so zaposleni tudi v pisarnah, trgovinah in podobno.

V mesto se vozijo z avtobusom, ki vozi večkrat na dan k Frlugom. To je sedaj laže kot nekoč, ker je cesta lepa in gladka. Zato je tudi vedno kaj meščanov, ki pridejo ob lepem vremenu k Frlugom, da se tam naužijejo dobrega zraka in krasnega razgleda.

Od Frlugov navzdol vodi cesta proti mestu, navzgor pa k Banom. Lepo je tudi na vrhu, kjer je lep borov gozd vse do Obeliska in še naprej.

Frlugovski otroci hodijo v šolo na Opčine, na openskem pokopališču pa počivajo pokojni Frlugovci.

Vaščani so bili vedno navdušeni pevci in so zato zelo radi peli v svojem pevskem zboru »Višavi«. Sedaj »Višave« sicer ni več, pojego pa še vedno radi.

Frlugovci res niso ne bogati ne učeni, so pa zelo pridni delavci in ljubijo svoj domači kraj in svojo zemljo ter spoštujejo jezik svojih prednikov.

Ovčar Runo

ANGELO CERKVENIK

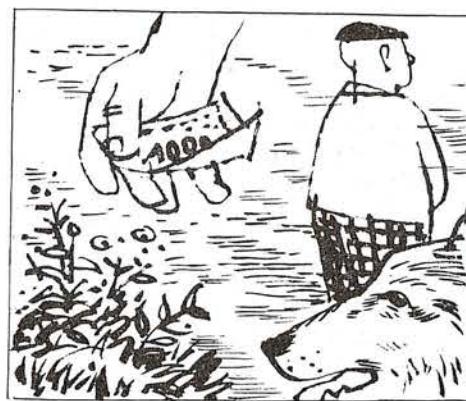
Ilustriral: MILAN BIZOVIČAR

113. Zvezčer se je spet vrnil v rožicah in spet je zasmirčal, Runo pa za njim, in sicer tako močno, da ga je zbudil. »O, kaj pa je to?« se je vprašal konjač in takoj pogledal pod posteljo. Ko je zagledal Runo, se je začel tako krohotati, da ga je Runo začudeno gledal. »Smentano si pameten pes,« mu je dejal in ga priklenil na verigo.

114. Naslednji dan ga je peljal na sprehod, kajti hotel se je z njim pobahati svojim znancem in prijateljem. Pot ju je vodila mimo zdravnikove vile. Zdravnik je ravno cepil vrtnice in ju takoj zagledal. Runo mu je tako ugajal, da ju je ustavil in začel nagovarjati konjača, da bi ga prodal. A konjač se mu je od kraja upiral.

115. »Ne morem ga prodati, ker ni moj, last dr. Matanića iz Zagreba je in lepo nagrado mi bo dal, če mu ga bom spet pripeljal.« Zdravnik pa se ni dal ugnati, toliko časa je prepričeval konjača in mu obljubljal lepo plačilo, da se je leta omečal in segel zdravniku v roke. Na odvetnika pa je kar pozabil in urno spravil denar v žep.

116. Runo so v novem domu zaprti v svetel in čist prostor. Imel je dobro in okusno hrano, da se ni mogel pritoževati. Hudilo mu je bilo le zaradi ječe in samote, saj ga je zdravnik le ob večerih peljal na sprehod. Runo je bil vedno tako ubogljiv in zvest, da ga ponoči že zaklepali niso več, saj niso mislili, da bi lahko ušel.

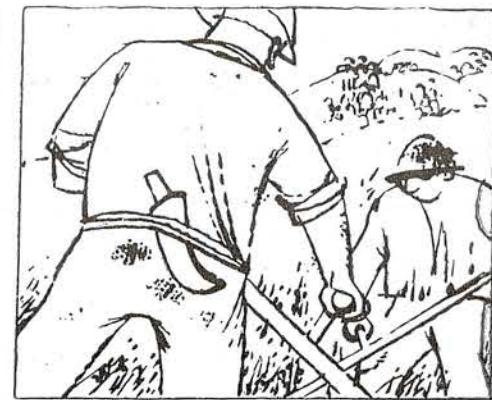
117. Vrt je namreč obdajala poldrugi meter visoka ograja, ki pa bi jo lahko v hipu preskočil. Obotavljal se je le zarađno male zdravnikove Zlatke, nebogljene punčke, ki se je tako rada igrala z njim. Dolgo časa je premišljeval in okleval, končno pa se je le odločil. Silovito se je zaletel, splaval čez ograjo in zdirjal v svobodo.

118. Najprej jo je mahnil v borov gozd, kjer je legal na mehka mahovnata tla in trdno zaspal. Zjutraj ga je zbudilo čudovito sonce. Runo je vstal in se začudil. Kaj takega še svoj živ dan ni videl. Vendar je vsakdanjost pregnala to pravljično lepoto. Moral je nadaljevati pot. Po cesti pa ni hotel, hodil je le po njivah in travnikih.

121. Ni mogel uganiti, čemu mahajo sem ter tja po visoki travi. Nekaj pa je zanesljivo vedel: da po navadi človek iz neumljivih vzrokov ne je kosti, ki so tako okusne in tako lepo hreščijo, ko jih tare pes. Prepričan je bil, da bodo odvrgli kosti in da bo dobil kaj za pod zobe.

122. Čakal je in čakal, a ljudje so samo divje mahali s kosami. No, naposled je le dočkal. Možje so legli v senco, dve ženski pa sta nekaj prinesli v košarah. Začeli so jesti. Runu je postalo kar slab. Tako hudo ga je žegečkalo po nosu, da so se mu pocedile debele sline. Zalajal je. Vsi so pogledali proti njemu, ko je prosil.

119. Skrbno se je izogibal vsakemu nasejlu in sleherni izhajeni poti. Sonce je neusmiljeno žgalo. Jezik mu je visel iz gobca. Postal je žezen in lačen. Kdaj pa kdaj je hlastnil po jagodi, ki pa mu ni šla kdo ve kako v slast. A drugega ni našel, zato je pozabil na svoj sklep in zašel v vas, ki jo je zagledal pred sabo.

120. Pa ni ničesar našel. Poskusil je travo, pa mu tudi ta ni šla v slast. Fej! jo je izpljunil. Le kako lahko ovce jedo kaj tekega, je premišljeval. Stoj Runo! Tu spodaj so ljudje, ki kosijo na travniku. Runo je pozabil na vse dobre skele. Zdirjal je po strmini proti njim. Na gozdnem robu se je ustavil in jih opazoval.

123. Sedel je na zadku in s prednjimi tacami spodobno prosil, Jure pa ga je nahrulil in nagnal: »Mrha pasja, takoj se poberi!« Kosci so se na Jureta hudovali, Runo pa je medtem zarenčal in znova legel ob gozdnem robu. Nekaj je tuhtal, iz oči mu je gledala odločnost. Sklep je kmalu dozorel. Previdno se je plazil proti košari.

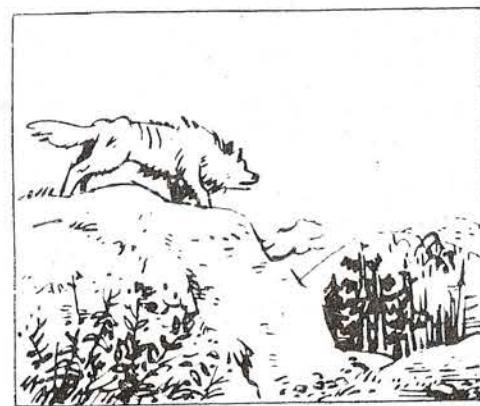

124. Pritihotapil se je do košare. Pomolil je gobec v košaro in zasadil zobe v slastno gnjat. Opazili so ga! Jure je pograbil koso in se zakadil za Runom, ki jo je že ucvrl s plenom proti gozdu. Presneto, kako je težka ta gnjat. Dolgo že ne bo mogel takole dirkati z njo. Jure mu je tik za petami. Že je pri njem. Zamahnil je s koso.

125. Tedaj je Runo začutil pekočo bolečino tik nad levo zadnjo nogo. Izpustil je gnjat in se zakadil proti napadalcu. Z enim samim skokom ga je podrl. Jure je treščil ob smreko in se onesvestil. Runo se je prestrašil. Pobral je gnjat in jadrno zbežal. Dolgo pa ni mogel bežati, ker je bila gnjat pretežka in ga je bolela rana.

126. Šele o mraku se je lotil gnjati, a nini dosti teknila. Zato jo je zakopal, saj je vedel, da bo moral nekaj časa počakati, preden se mu bo zacelila rana. Strašno ga je že jalo. Lizal si je rano in si tako lajšal bolečine. Počasi se je privlekel do izvira, kjer si je namočil jezik. Potem pa se je splazil v jamo, in tam ostal.

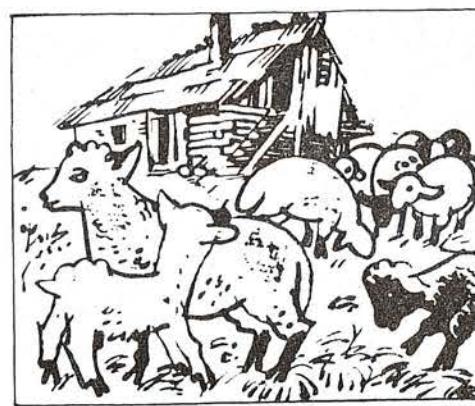
127. Po petih, šestih dnevih se je rana odprla in gnoj se je izlil. Joj, kako ga je bolelo in kakšen je bil. Tako je bil mršav, da ga verjetno dr. Matanič in Miško še spoznala ne bi, če bi ga videla. Pa še šupal je. Klavarna prikazen se je počasi posibavala s sklonjeno glavo proti Vrbasu. Zgrešil je pot, zato se je obrnil na sever.

128. Hodil je še ves dan. Potem pa se je na vrhu griča ustavil in se zazrl v dolino. Bilo mu je kakor popotniku, ki se po dolgih letih vrača v domovino in s holmčka zagleda svojo domačijo v dolini. Tako se je tudi Runo zastrmel in obstal, ko je bil spet v kraju, ki ga je poznal in kjer je preživljal tako lepe trenutke.

129. Runo je sedel, se zahvaljeval nevidni sili, ki ga je priepljala nazaj, lajal, tulil in se smejal — vse hkrati. Ko je tako dal duška svojim čustvom, se je napotil dalje. Njegovo srece je vrskalo in prepevalo. Ko je stalo sonce v zenitu, je prispel do postajice, kjer sta ga tistega usodnega dne Grubiša in odvetnik potisnila v vlak.

130. Nato se je napotil proti žagi. Neznanško ga je mikalo, da bi poiskal tatu, dogovratega Salobirja in ga podrl, kakor je nedavno podrl hudobnega kosca. Toda vi del je samo delavce, ki so nakladali debel čok. Med njimi je bil tudi Žagar, ki je kar tako iz navade pogledal proti gozdu. Kako je bil vesel, ko je zagledal Runa.

131. Saj to je tisti pes, po katerem pastir Miško tako žaluje, je možaku preblisnilo možgane. Runo je vedel, da mu možak ne bo nič hudega storil, zato se mu je počasi približal. »Kakšen pa si? Si ušel, kaj?« ga je pomiloval Žagar in mu vrgel košček kruha, ki ga je Runo v higu po hrustal. »No, zdaj pa pojdi, Miško je bolan!«

132. Runo ga je razumel in se začudil, saj je bil pagar na vsej dolgi poti prvi človek, ki mu je velet, naj se podviza domov. S tačko mu je segel v roko. Pot proti domu ni bila več dolga, bila pa je strma. Ko je stopil iz gozda in uzrl pred seboj pašnik, na pašniku svoje ovčke in na vrhu pastirske kočo, je obstal kot oka menel.

133. Potem pa je divje in prešerno zalajal. Pred kočo je zagledal Miška in naranost k njemu je poletel. Miško je onemel: kaj leti ta žival proti njemu? Potem pa si je pomencal oči. Saj to je... Ali je mogoče? Saj to je Runo, njegov Runo... Starcu je zdrknila solza po nagubanem obrazu. Kako je bil srečen, ko je Runo skočil proti njemu!

134. Runo je naslonil glavo na njegove prsi in presunljivo zavilil. Kakor otrok je jokal. Pa tudi pastir je jokal in neprehnomoma ponavljal: »Kuža, moj kuža!« Božal ga je po glavi, po hrbtnu, potem pa je zaledal rano. Hitro je stopil v kočo in prinesel zeleno steklenico s zdravilnimi zelišči, namočenimi v žganju.

137. Doma je bil že več kot mesec dni. Povanadi je ležal pred kočo. Tako tudi vročega poletnega dne. Poležaval je v senči, zdajci pa je nekaj zavohal. Sovražnik je! Prav zares, bil je Salobir, ki je spet prišel na planino z vrvjo v roki. Runo je dregnil Miška in zdirjal proti Salobirju, ga podrl na tla in ga ni pustil vstati.

138. Salobirja je napad presenetil. Prestrasheno je obležal ter potuhnjeno in sovražno zrl v renčečega psa, katerega ostri zobi je so se poblikovali ob njegovem obrazu Miško je molče opazoval onemoglega in prestrašenega moža. Poklical je Runa. Počasi in neodločno se je Runo oddalil, Salobir pa je izkoristil priložnost, se pobral in z naglimi koraki izginil v bližnji goščavi.

135. Najprej je Runo lepo očistil in ga polil s pekočo tekocino, potem ga je pa še z oljem namazal, tako da je bil kmalu Runo spet podoben nekdajnemu lepemu psu. Ko se je znočilo, sta spet sedla na klop. Tedaj pa se je Miško nečesa spomnil. Požvižgal je in poklical: »Sival! Iz ta marja je pritekla mlada, krepka ovčarka.

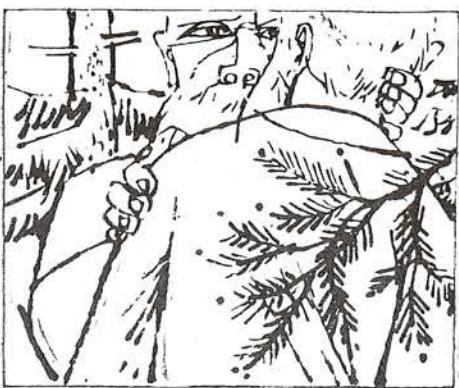
136. »Poglej, Runo, kakšno prijetno družico sem ti preskibel!« Runo je skočil s klopi in si jo ogledal z vseh strani. Vide ti je bilo, da je kar zadovoljen. Tako so bili poslej trije, ki so živeli z ovčkami: Miško, Runo in Siva. Runo je kmalu popolnoma ozdravel, rana se je zacetila in spet je tekal in pazil na svoje ovce.

139. Prihajala je jesen in dnevi so postali vse bolj mrzli. Runo je hotel izkoristiti zadnje sončne urice, zato je sedel pred kočo in se grel. Naenkrat pa je nekaj zavohal. Skočil je pokonci in razposajeno zalajal. Kaj se je zgodilo? Pastir je prihitel iz koče. Runo je drvel proti gozdu kot veter. Aha, iz gozda je stopil neki moški.

140. Prijatelj bo, je dejal pastir, saj je Runo tako veselo in divje zalajal, Miško pa je vedel, kaj hoče pes povedati, kadar laja. Vendar, kdo bi neki utegnil biti, saj le redkokdaj zavije kak tujec sem gor? Stopil je tujcu naproti. Ko sta se skoraj srečala, sta se zdajci ustavila. Ustavila sta se, se zasmejala in nista prenehala.

141. Smejala sta se, da se je pes kar žudil, saj ni mogel videti, kar je videl Miško: da je tujec takšen, kakršen je on sam, tujec pa je prav tako videl, da je pastir Miško na las podoben njemu. »Kakor da sva dvojčka,« je menil Miško. »Dvojčka ne, a utegnila bi biti — brata,« je ugibal tujec. Obema je za hip zastal dih.

142. »Ali nisi nemara Mate?« je prvi dejal Miško. »Ti pa Miško, seveda!« je zagodrnjal Mate, Mataničev vrtnar iz Zagreba. Od ginjenosti nista mogla spregovoriti niti besedice; objela sta se in poljubila. Petdeset let je minilo od tistega dneva, ko sta si zadnjič segla v roke. Bila sta drobna šolarja, ko sta se ločila.

143. Miško je prišel k stricu za pastirja ter ostal vse življenje pastir, starejši Mate pa je postal hlapec pri bogatem posestniku, od koder je ušel, ker so ga tevli. Ko je v tujini zasluzil nekaj denarja, se je vrnil, da bi poiskal Miška, a ga ni našel. Zdaj pa, ko se je odločil, da bo poiskal pobeglega Runa, je našel tudi Miška.

KONEC

144. Miško mu je povedal, kako so mu ukradli Runa, zato je Mate sklenil, da ga ne bo peljal nazaj k Mataniču. Ostal bo pri Mišku, Runu in Sivi. Tako se je tudi zgodilo. Mirno so živelji Miško, Mate, Runo in Siva z ovčicami v planinski koči, spomladis pa se jim je pridružilo še pet mladičkov, ki sta jih dobila Runo in Siva.

FRAN ROŠ

Ilustriral: LEON KOPORC

CIGAN

Na trgu obstal je črn cigan,
ob boben trdo bije
in opica pleše na nogah dveh,
cigan pa vpije, vpije:

— Oj mala opica Murliman,
veselo pleši, veselo,
da z oken denarja v moj klobuk
do vrha se bo naletelo!

In pleše opica Murliman,
z nožico salutira,
široki trg je ves poln otrok,
cigan pa denar pobira.

In pleše opica Murliman,
šibijo se ji nožice,
a bije ob boben in vpije cigan,
smeji se mu črno lice.

Tako bo plesala opica,
dokler se nekoč ne utrudi
in tiho ciganu pred noge
na trdo cesto se zgrudi.

Z

OPICO

Marmelada na nosu

V razred je stopila učiteljica gospa Olga z zvezki v rokah. Nasmehnila se je in rekla:

»Otroci, to uro bomo pisali spis!« Pri tem je pogledala k oknom, ki je skoznje sijalo sonce pomladnega dopoldneva.

Nekateri otroci, bilo je to v tretjem razredu — so vzdignili roke.

»Spis o pomladji«, je predlagal Marko in pridružili so se mu še Nada, Jožek, Jelka in Vesna.

»Kako pa vemo, da je prišla pomlad?« je vprašala učiteljica Olga.

Zdaj so dečki in deklice povedovali o soncu, ki je premagalo zimo, o cveticah in cvetom drevju, o pticah in čebelah

in o delu na vrtu in polju. In še to so vedeli: pomladi pravijo tudi vigred, vuzem, mlađoletje ali vesna. Seveda pišemo to vesno z malo začetnico, z veliko črko pričeta pa bi pomenila osebno ime. Takšno ime ima tudi staroslovenska boginja pomladi.

»Tudi meni je Vesna ime,« je iz druge klopi zaklicala Vesna Miličeva.

»Da, v našem razredu imamo Vesno,« je pritrdila učiteljica. Razdelila je zvezke in s kredo na tablo napisala naslov spisa: »Prišla je pomlad.«

Otroci so pridno pisali. Minilo je četrtna ure in vstala je Vesna:

»Gospa učiteljica, sem že gotova! Vso stran sem napolnila.«

»Prinesi mi zvezek!« ji je velela učiteljica in, ko ji je Vesna na mizo položila zvezek, je še tiho dodala: »Ali veš, kje je moja soba?«

»Da, v šolskem pritličju je. Nedavno sem vam pomagala nositi risanke, zato pa vem...«

»V svoji sobi sem pozabila očala. Na mizi sem jih pustila, v rjavi škatli ci so. Tu vzemi ključ in za sabo spet zakleni! Prosim te, Vesna!«

Vesna se je priklonila in je s ključem v roki odšla iz razreda. Zdaj so že drugi učenci in učenke dvigali roke, tako kmalu so končali spis.

Potem so se odprla vrata in vrnila se je Vesna. V roki je varno nosila škatlico z očali gospe Olge in ključ. Toda kaj je Vesna imela na nosu? Glejte! Prav na konec nosa se ji je bilo prilepilo nekaj temnega, kakor grah velikega! Vsi so se ozrli vanjo in tudi učiteljica:

»Hvala ti za očala, Vesna! Ali si jih lahko našla?«

»Da, kar takoj sem jih našla,« se je pohvalila Vesna.

»Ali si videla še kaj drugega v moji sobi na mizi?«

»Tudi kruh je bil tam in tri jabolka...«, je odvrnila in pri tem ji je postal nekam nerodno.

»Pa še neki visok kozarec je bil tam. Ali veš, kaj je bilo v njem?«

»Mar — me — la — da...«, je zajecljala Vesna, vsa zardela v lica.

»Res, marmelada! Tako! Zdaj pa pojdi v klop!«

Deklica se je okrenila, otroci v razredu pa so ji glasno zaklicali:

»Tudi na nosu jo imaš, marmelado!«

Vesna je osupnila. Z dvema prstoma se je prijela za nos. Zares! Na koncu nosa ji je sedela kepica marmelade! Da! Na mizi je bila poleg škatlice z očali opazila tudi kozarec s temnorjavom marmelado, na krožniku ob njem pa je ležala žlica. Ni se mogla ustaviti skušnjavi, ko pa je tako rada lizala sladke reči. — Samo pokusila bom, je menila, in potem se ji je ta zapeljiva sladkoba zdela tako zelo dobra, da je z žlico trikrat segla po njej. Pri tem se je košček marmelade oprijel njenega nosa...

Zdaj si je z rokami zakrila zardela lica in zastokala je:

»Marmelado sem pokusila... tri žlice... ne bodite hudi... prosim!«

»No, že dobro!« Samo to ji je dejala gospa učiteljica.

Vesna je sedla in glavo sklonila nad klop, nos in še oči si je obrisala z robcem.

Tedaj je šolski zvonec naznanil konec ure.

IVAN ALBREHT

Kaj boš dala mami za rojstni dan

DALA JI BOM SVOJE ČILE ROKE,
NJENE SO TRUDNE IN ŽULJAVE;

DALA JI BOM SVOJE MEHKЕ LASE,
NJENI OD SKRBI IN NADLOG ŽE SIVE;

DALA JI BOM SVOJE MLADO SRCE,
DA SE NIKOLI NE LOČIM OD NJE.

Jožek in

ž
i
v
a
i
c
e

JOZEK, NAS MOZEK,
SE ZJUTRAJ ZBUDI,
SI NOSEK UMIJE
IN K MUCKI HITI:

»MUCICA, MUCKA,
NIKAR SE NE BOJ,
MUCICA, MUCKA,
IGRAJ SE Z MENOJ!«

MUCKA PA GODE:
»LE KAJ SE TI ZDI?
NAPRESTI SE MORAM
DVE STRENI IN TRI!«

JOZEK, NAS MOZEK,
ZA PSICKOM LETI:
»Z MANO IGRAJ SE,
DOBIS TRI KOSTI!«

KUZEK PA LAJA:
»KAJ MISLIS, HOV, HOV:
STRAZITI MORAM
DVORISCE IN KROV.«

JOZEK, NAS MOZEK,
ZAKLICE: »POSTOJ,
ZLATA CEBELA:
IGRAJ SE Z MENOJ!«

»NIČ NE UTEGNEM:
ODPIRA SE CVET,
ŽE SE MUDI, DA
NABEREM SI MED.«

JOZEK, NAS MOZEK,
SE PRIME ZA NOS:
Z LIPE ZELENE
PA ŽVIŽGA MU KOS:

»JOZEK, NAS MOZEK,
KAJ MISLIS NOCOJ?
ČE DELO TE KLIČE,
NE GLEJ IN NE STOJ!«

V SOLO SE SPRAVI,
PA NE KAM DRUGAM!
KO PA SE VRNES,
SE S TABO IGRAM.«

Povest o krojačih

Bilo je šest krojačkov,
ki šli so v širni svet.
Kar prvi se zgubil je —
zdaj jih je le še pet.

Gredo po beli cesti,
kar drugi pade vznak:
ker zajčka je zagledal,
zadela ga je kap.

Gredo krojački dalje,
kar kozel prileti
in hitro ga nabode —
in tretjega več ni!

Gredo trije krojački,
ko miška pridivja,
četrtega odnese —
zdaj sta samo še dva.

Predzadnji je krojaček
pred polžkom omedlel.
Tako od vseh krojačkov
le zadnji je ušel.

Ubogi ta krojaček
po svetu tava sam;
vsak dan poglej po cesti —
mogoče pride k vam!

MIRO P.

Lovrenc Košir - izumitelj poštne znamke

Lovrenc Košir je bil rojen na Gorenjskem v Spodnji Ljubi 29. julija 1804, umrl pa je leta 1868.

Lovrenc Košir je bil uradnik v Ljubljani. Bil je uslužben pri poštnem računovodstvu, kjer je preračunaval poštno pristojbino za vsako na poštni postaji sprejeto ali oddano pismo. (Poštna postaja zato, ker so prevažali pošto s konjsko vprego). Ker je bilo to preračunavanje zelo zamotano, je Lovrenc Košir razmišljal, kako bi se vplačevala poštne pristojbine poenostavilo.

Samo človeku, ki je imel s tem zamudnim delom opravka, je mogla priti na misel ideja o poštni znamki. Ker pa njegov izum ni bil sprejet, je Košir svoje načrte zaupal nekemu angleškemu uradniku, ki se je leta 1835 mudil v Ljubljani. Treba se je zahvaliti snidenju Koširja z Angležem, da je njun takratni razgovor pospešil uresničenje Koširjeve zamisli.

Z veljavo poštne znamke je bilo dopisanje med narodi zelo olajšano, plačevanje poštne pristojbine pa poenostavljeno.

Danes s ponosom gledamo v zgodovino poštne znamke, ki je v veljavi po vsem svetu, saj se je misel o znamki porodila v glavi slovenskega kmečkega sina Lovrenca Koširja, o katerem lahko trdimo, da je oče poštne znamke.

Čudovita plesen

Tom Fleming, mlad škotski zdravnik, ljubezno objame svojega brata Aleksandra in ga zaupno vpraša: »Kaj boš napravil z denarjem, ki ti ga je pustil pokojni oče? Boš morda nadaljeval študije? Jaz sem že pri kruhu in ne potrebujem ničesar. Ti pa si še mladenič in lahko izbiraš svojo življenjsko pot.«

Aleksander pogleda mirno bratu v oči in mu pravi: »Postati hočem zdravnik kakor ti!«

V letu 1928 je bil mladi Aleksander Fleming že slaven zdravnik. V svoji delovni sobi je imel doktor Fleming v škatlici kolonijo bacilov, pripravljenih za svoj študij. Že nekaj dni je bila škatlica na istem mestu na mizi. Nekega jutra vzame zdravnik drobnogled v pogledu v posodico z bacili. Presenečen vzklikne: »Poglej, kaj je prišlo v posodico?« V škatlico se je naselila neka zelenkasta plesen, ki se je razpredla nad bacili in jih vse uničila. Zdravnik je več dni zaporedoma opazoval novo plesen, ki je gotovo prišla z vetrom skozi okno v njegovo delovno sobo.

Pri natančnejšem pregledu je ugotovil, da je plesen »penicillinum«. Morda pa je ta plesen tista snov, ki ugonablja kljice hudičkužnih bolezni? Vestni zdravnik je imel polne roke dela z ugotavljanjem zdravilne moči te nove snovi, ki jo je narava poklonila njemu po tako preprosti, a čudoviti poti. Opustil je vsa ostala zdravniška dela in se posvetil samo študiju plemenite plesni. Vsi ostali zdravniki so ga gledali s pomilovanjem, češ, saj ne bo nič s tvojim znanjem. Fleminga ni to preziranje prestrašilo, naspotno — opogumilo ga je! Zaupal je svojemu znanju in svojim poizkusom in prišel do prepričanja, da je penicilin, ki ga je dobil iz tiste plesni, učinkovit protistrup za uničevanje bolezenskih klic, ki ga je moč uporabljati pri bolnikih, ne da bi škodil človeškemu telesu.

Leta 1941 so prvič vzbrizgnili penicilin umirajočemu bolniku, ki je bolehal na krvni zastrupitvi. Po preteklu 24 ur so se bolniku začele gnojne rane, ki jih je imel po telesu, zdraviti in sušiti. Škoda, da takrat ni bilo penicilina v zadostni meri, da bi

zdravljenje nadaljevali, bolnik je moral umreti.

Cez nekaj let sta na predlog dr. Fleminge dva kemika pričela proizvajati penicilin v tolikšnih količinah, da ga je dovolj za vse ljudi, ki so potrebeni tega čudovitega zdravila.

Radar - čarobno oko

Na jamborih vojnih in mnogih trgovskih ladij lahko opazite neko čudno napravo, ki je še najbolj podobna velikemu kovinastemu rešetu in ki se suče na navpični osi. Ta naprava je radar, oddajnik radarskih valov. Ta visoki oddajnik je z žico v zvezi s sprejemnikom, ki je na poveljniškem mostičku na ladji. Čemu služi ladjam ta naprava? Radar — čarobno oko opozarja ladijskega kapitana na bližajočo se nevarnost, ki preti ladji iz zraka in morja. Radar počaže na sprejemnem aparatu sovražno ladjo, ki je še zelo daleč. Ko radar oddaja valove, se ti širijo na vse strani. Če je v zraku letalo, ki se bliža ladji, se radarski valovi dotaknejo letala, se odbitijo in vrnejo na sprejemno anteno, ki se nahaja na ladji. Na razsvetljeni plošči sprejemnika se tedaj počaže letalo, ki se bliža ladji.

S pomočjo silno natančnih elektronskih števcov je mogoče izračunati tudi oddaljenost, smer in celo hitrost letala.

Te čudovite naprave nimajo samo na ladjah, temveč tudi na letalih, utrbbah, na mejah držav in v velikih mestih, kjer radar stoji noč in dan na straži.

Snežni človek - Yeti

Gotovo vam je znano, da najvišji vrhovi sveta v gorstvu Himalaji v Aziji še niso povsem raziskani. Vsako leto se preizkušeni in drzni hribolazci vzpenjajo po tem orjaškem gorstvu našega planeta in ga skušajo zavzeti. Omeniti moramo skupino jugoslovanskih hribolazcev, ki so se lani 5. junija povzpeli na himalajsko goro Trisul, ki meri 7120 m.

Poleg Jugoslovanov je bila preteklo leto v himalajskih gorah tudi švicarska odprava,

va, ki je imela s seboj letalo, pripravno za pristajanje na snegu in ledu. To letalo je nosilo ime Yeti. Letalo je bilo odpravi v veliko pomoč, ker je prinašalo prehrano in vse, kar je potrebno hribolazcem, ki se vzpenjajo v vrtoglavе višine. Nekega dne pa se je letalcu pripetila huda nesreča. Strmoglavilo je v prepad in se razbilo.

Nosači, domačini — šerpe imenovani, ki pomagajo odpravam pri prenašanju hrane, šotorov in druge razne opreme, pa so si nezgodo tolmačili takole:

Yeti je ime skrivnostnega himalajskega bitja — snežnega človeka, ki ga človeško oko še ni videlo. Šerpe so bili mnenja, da letalo ne bi smelo nositi imena skrivnostnega bitja himalajskih gora.

Zivi Yeti ali ne živi? To vprašanje si zadaajo raziskovalci himalajskih vrhov.

Neki azijski menih-puščavnik pa je povedal, da se je Yeti pri njem ustavil. Menih mu je postregel z mlekom, ki ga je Yeti naglo izpel in odšel.

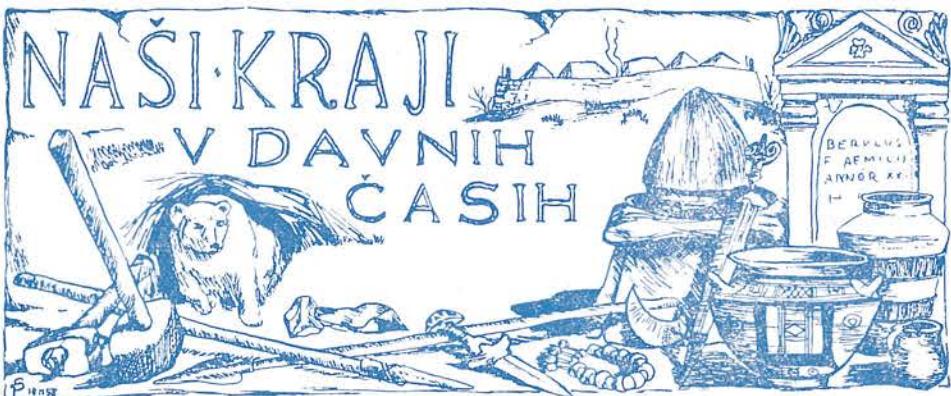
Menih meni, da je Yeti velika divja opica, silno zvita in plaha.

Čeprav so potrošili že ogromno denarja za odprave, ki so imele namen najti Yetija, ga do danes še niso našli. Mnogi raziskovalci pa so prišli do zaključka, da Yeti ne obstaja in da je snežni človek Yeti le plod bujne domisljije.

Največja zgrajdba na svetu

Največja zgrajdba na svetu je še vedno **kitajski zid**. Zgradili so ga v obrambo države proti upadom Mongolov, ki so pogosto udrli na kitajsko ozemlje in plenili po njem. Zidati so ga začeli pod vlado cesarja Ši Huang-a Ti, nekako 300 let pred Kristusom. Kitajski zid je dolg okrog 2450 km, širok spodaj 8, zgoraj 5 m in povprečno 16 m visok. V določenih razdaljah se dvigajo iznad njega dvonadstropni stolpi, namenjeni stražam. Pri gradišči tega zidovja, za katero je bilo treba več stoletij, je bilo zaposlenih od časa do časa okrog 2 milijona ljudi. Gradbeni material je bil granit, opeka ali pa tudi samo stlačena zemlja. Ta velikanska zgrajdba nam tudi priča, da so bili Kitajci že v starodavnih časih zelo spretni in marljivi gradbeniki, ki so znali speljati ta velikanski obrambni zid ne samo skozi puščave, marveč tudi preko 2000 metrov visokega gorovja.

(Iz Mladega roda)

Piše in riše SAMO PAHOR

Škofovi kmetje

Tržaški škofje, ki so svoje vladarske pravice, upravno, sodno in vojaško oblast, že od konca 13. stoletja prodali mestni občini, so svojo posest ohranili do srede preteklega stoletja. O tej posesti nimamo iz najstarejših časov nobenih podatkov; lahko pa sklepamo na osnovi kasnejših podatkov, kakšno je bilo stanje v prvih časih. Tako vemo, da so Trebče, Gropadio in Ricmanje dajali v fevd nizjim plemičem. V prvih dveh vaseh so imeli svoje posesti vazali goriškega grofa, ki mu je tržaški škof podelil v fevd tudi desetino od lonjerskih vinogradov. Vazali goriškega grofa so prejemali v fevd tudi vasi na Malem Krasu pod Slavnikom ter posamezne kmetije v Bregu. Leta 1249 je tržaški škof celo dovelil, da je neki goriški vazal postavil na tržaškem ozemlju grad Finkenberg, pozneje imenovan Finzenberg, čigar razvaline še danes stoje nad Botačem.

Pozneje je posest goriških vazalov v Trebčah in Gropadi prešla v roke

bogatih tržaških meščanov iz rodbin Marzari in Bonomo. Ti slednji so imeli vsaj do srede 13. stoletja Ricmanje in leta 1345 so kupili še v Gropadi šest kmetij, ki so pozneje postale last ženskega samostana iz Trsta. Trebče sta v istem času dobili rodbini Leo in Marenzi.

Dve kmetci s Krasa z malho čez roko po sliki iz 17. stoletja

Večina vasi in kmetov pa je le ostala podložna naravnost škofu. Njemu so vsako leto ob določenem času oddajali stalne dajatve v denarju in predelkih. Podrobnejše podatke o teh dajatvah imamo šele iz novejših časov, toda ker vemo, da so ostale navadno

neizpremenjene cela stoletja, lahko sodimo, da nam popis škofijske posesti in dohodkov iz leta 1574 daje točno podobo razmer v naših vaseh, kakršne so bile skozi večji del srednjega veka.

Na Opčinah je bilo škofu podložnih osem kmetij, ki so bile po vsej verjetnosti različno velike, saj so plačevale različno visoke dajatve. Skupno so plačevale na leto 38 liber ali lir in 8 soldov. Poleg tega pa so dajale še 17 kokoši in prav toliko pogač, 70 jajc, 4 voze sena in 26 voz drv, desetino od žita in drobnice. Kmet, ki je županoval, je za tisto leto plačal 3 lire davka manj kot sicer.

Dva kmeta s Krasa z značilnima čekanoma in čisagama po sliki iz 17. stoletja

»Čekan« — sekira, ki so jo Kraševci v starejših časih jemali kot orožje s seboj na pot

V Bazovici je bilo sedem kmetij podložnih škofu in so skupno plačevale 25 lir. Dajale pa so vsaka po dve kokoši in po dve pogači, po dva voza drv, en voz lastnega sena, enega s škofovega travnika ter skupno 62 jajc poleg desetine od žita in drobnice. Bazovci so bili dolžni tudi opravljati roboto, in sicer so dva dni letno okopavali škofove vinograde, cepili in vezali trte.

V Gročani je bilo enajst škofovih kmetij, ki so plačevale zelo visoke dajatve, tako da je skupna vsota znašala 109 lir in 3 solde. Nadalje je vsaka kmetija dala po dve kokoši in pogač ter deset jajc; drva in seno kot Bazovci ter poleg desetine od drobnice in žita še en mernik pšenice in enega ovsja. Opravljali so tudi roboto.

V Dragi je bilo prav toliko kmetij, a so skupno plačevale le 95 lir in 11 soldov. Ostale dajatve so tu znašale 17 kokoši in prav toliko pogač, 9 voz sena in enega drv, običajno desetino in roboto.

V Škednju, kjer je imel škof pristavo, je bilo njemu podložnih le pet kmetij s povsem enakimi dajatvami, ki so skupno znašale 40 lir, deset kokoši in deset pogač, desetino od žita, vina in drobnice ter običajno roboto.

V vaseh v Bregu ni bila škofova posest tako enotna. Mnogokje so mu plačevali le od posameznih vrtov, hiš in njiv. V Dolini, kjer je imel škof tudi pristavo, sta bila dva kmeta dolžna ob potrebi jezditi s škofom. Ker je to bila dolžnost vazalov, je možno, da sta bila to dva plemiča nižje stopnje ali nekdaj svobodna kmeta.

Nekateri Dolinčani so bili dolžni poleg običajnih dajatev tudi kozlička, drugi pa o sv. Urhu, ki je župni patron, 1 liro in 12 soldov. Nekaj jih je imelo od škofa le skromno kočo ali

hram, kot so tedaj pravili takim zgradbam v tržaški okolici.

Celih kmetij je bilo v Dolini deset in so plačevali 71 lir in 8 soldov; dajale pa 18 kokoši in pogač, 72 jajc, 4 kozliče, voz drv in dva sena, poleg običajne desetine in roboto.

V Borštu ni bilo več kot osem kmetov, od katerih so trije plačevali kar po 20 lir od kmetije; cela vas je dajala 86 lir in 16 soldov, 22 kokoši in pogač, 96 jajc, pet kozličev, osem vozdrv, sedem sena in desetino.

V Boljuncu je bilo trinajst kmetij, ki pa so bile tako majhne, da so skupno dajale le 69 lir in 14 soldov, 28 kokoši, 25 pogač 96 jajc, pet kozličev, tri voze sena in dvadrv. Seveda so vsi dajali tudi desetino od žita in drobnice ter opravljali roboto.

Kmetica z Brega po sliki iz 17. stoletja

V Krogljah je od treh kmetij prejemal škof skupno 12 lir in 4 soldov, 6 kokoši in pogač, 14 jajc, voz sena indrv, desetino in roboto.

V Ricmanjih so mu bili le trije kmetje neposredno podložni in so dajali skupno 26 lir, 5 kokoši in pogač, desetino in roboto.

Na Koromačniku, griču blizu Doline, sta od nekdanje vasi ostali le še dve kmetiji, ki sta dajali skupno 14 lir, 4 kokoši in pogače, 2 kozliča, desetino in roboto.

Skupno so vsi ti kmetje, ki jih je bilo 81, plačevali 588 lir in 4 solde (20 soldov je znašalo 1 liro), 163 kokoši, 160 pogač, 410 jajc, 75 vozdrv, 62 voz sene in 20 kozličev. Toda k škofovim dohodkom moramo prištetи še dohodke od več kot 60 kmetij z ozemlja, ki je danes v Jugoslaviji, vse desetine, dohodke od mlinov, njiv, hiš in neštetih zemljišč v okolici Trsta. V 17. stoletju so računali, da ima tržaški škof 2000 škudov letnih dohodkov, kar bi danes znašalo okoli 5 milijonov 330.000 lir.

Nikakor pa ne smemo misliti, da so bile naše vasi tako majhne. Take so bile, ko je škof prodal svoje vladarske pravice in s tem oblast nad neobdelano zemljo. Toda oni kmetje, ki so živelii od na novo izkrčenih njiv, niso bili več podložniki škofa oziroma njegovih vazalov, temveč so od svojih njivic, raztresenih po ogradaх sredi gmajne, plačevali le skromen davek občini.

Ta je sedaj imela vse vladarske pravice in dolžnosti. Kaznovati zločince, popravljati ceste itd. Zato so bili vsi kmetje dolžni en dan letno sodelovati pri opravilu javnokoristnih del, kot so popravilo cest, čiščenje vodnjakov, zidanje mestnega obzidja in podobno. Poleg tega so bili dolžni postaviti mestna vešala in so za to dobili vsakokrat, ko so jih postavili, 60 soldov. Ker pa je bilo v tistih časih samo samostojnim knezom in vladarjem dovoljeno izrekati in izvrševati smrtno kaznen, so si Tržačani šteli v veliko čast imeti to pravico; zato je morala vsaka vas postaviti izven naselja ve-

šala, da so vsi mimoidoči vedeli, da gredo preko ozemlja, ki mu zapoveduje mestna občina s pravico krvnega sodišča ali krvave rihte. O pustu pa je bila vsaka vas dolžna dati mestnim oblastem dve kokoši ali enega zajca.

Ravno v času, ki ga štejemo za konec srednjega veka, pa so nastale nekatere pomembne spremembe. Leta 1463 so Benečani zasedli jugovzhodni del tržaškega ozemlja do sedanje

meje med občinama Trst in Dolina in ga obdržali do leta 1508, ko so ga zasedle cesarske čete. Prizadevanje Tržačanov, da bi si dobili to ozemlje nazaj, so propadla in dve leti nato je cesar s tem in še drugimi ozemljii ustanovil gospoščino Socerb, pod katere sodišče so odslej spadale vasi Ricmanje, Boršt, Boljunc, Kroglje, Dolina, Draga in Gročana. Kmetje pa so ostali še nadalje škofovi podložni.

Naši mladi dopisniki

DEČEK Z OBALE

Sonce je nekoga dne vroče pripekalo, ko sem stopil s tramvaja in se počasi približeval obali. Po nekaj trenutkih sem skočil v vodo, kjer sem se zabaval ves dan. Sonce je stalo že precej nizko na nebu in lakota se me je lotila. Mama mi je pripravila dosti malice, da je sploh nisem vedel kam spraviti.

Ob meni je pa sedel deček in me z milim obrazom opazoval, kako sem jedel malico, in mi skoraj z očmi povedal, da bi si je tudi on žezel malo. Ponudil sem mu jo in ta jo je bliškoma pospravil.

Tako sva se počasi spoznala in mislil sem, da je kak nagajivček. Toda motil sem se.

Doma, kakor mi je pripovedoval, so bili zelo revni in večkrat niso imeli niti kruha za pod zob. Oče jim je že zdavnaj umrl, povozil ga je namreč neki ameriški vojaški tovornjak, mati pa je ostala sama s petimi sinovi. In tako mi je začel pripovedovati, kako je v že tako kratkem življenju veliko pretrpel.

Povedal mi je, da je hodil okoli železniške postaje in se mu je kar naenkrat posvetilo, da bi šel proč in da bi ne delal več nadlege mami, ki je že tako težko hranila veliko družino. In res se je spravil na neki vagon, ki je bil poln raznovrstnih jestvin. Vlak, kakor mi je pravil, je takoj oddriral in želodec se mu je kmalu oglasil. Jestvin se skrajna ni upal dotakniti, toda počasi je bil primoran.

V Alpah, kakor sem razumel, sploh ni vedel, da je. Čudno se mu je zdelo, ko ni bilo konca nekega predora. Peljal se je namreč skozi brennerski predor.

Na meji je obmejna policija preiskala vse, toda deček se je zaradi svoje spremnosti tako skril, da ga nihče še videl ni. Izstopil je na skrivnem, komaj je prišel v München.

Našla ga je pobožna stara ženica, ki ga je vzela s seboj in mu preskrbelo delo. Služil je pri zelo dobremu gospodaru, ki ga je hotel celo posinoviti, ker ga je imel zelo rad, sam pa ni imel sinov in bi rad enega imel. Toda deček se je spomnil na mamo in se s precej denarja vrnil domov. Tako je s tem majhnim prispevkom pokazal mami, da jo ljubi.

Tako je prišel večer in jaz sem se s skoraj solznimi očmi vračal domov.

Sossi Ivan
II. r. niž. g.

MALI UBEŽNIK

Jurije sem spoznal na neki veselici v Madridu. Zdrav, rdečeličen fant, vedno vesel, pogumen in ponosnega značaja.

Prav gotovo je bila vseh njegovih neprilik kriva revščina, ki je vedno vztrajajoča trkala na vrata dokaj razpadle bajte, v kateri sta bivala on in mati, kajti oceta je bilo zasulo v nekem ameriškem

REŠITVE IZ 7. ŠTEVILKE

rudniku. Mati, prehitro izzeta ženica, ni mogla več skrbeti za dva, čeprav je delala od ranega jutra do pozne noči.

In tako se je zgodilo, da se je Jurij proti materini volji odpravil v svet služit, kajti mati ni imela toliko denarja, da bi ga dala česa izučit, navaden težak pa tudi ni maral postati.

Toda pričel je na precej tvegan način.

Hladno oblačno jutro je bilo, ko se je Jurij, pomešan v množico potnikov, zmuznil na krov ladje »Vere«. Njegov namen je bil, skriti se v podpolubo, v skladišče ne prostore ladje. Zatorej se je pomešal med delavce in pomagal nositi precej težak tovor, toda najbrž ga je slabo vzdignil, zato ga je neki korenjaški dedec kar presurovo dregnul. Jurij pa je stisnil zobe, kaj je pa mogel, in zdržal težo skrigne. Tako je pomagal nositi, čeprav se mu je zdelo to malce neumno, a se je izkazalo koristno, ko je nadzornik začel odplačevati vsakemu nosaču po nekaj denarja. Tudi Jurij je nekaj dobil, ako ravno ga je izplačevalc nekam predirno pogledal. Ali dal mu je plačilo, kajti sam ga je bil videl, kako je pridno pomagal nositi.

Poldne se je že bližalo.

Juriju so predle mreže po želodcu, toda ladja se je začela pripravljati za odhod, zatorej je bil skrajni čas, da se skrije v kar najvarnejši kotiček.

Med vrečami in sodi je bilo dovolj prostora za skrivališče, toda Juriju je vsak najmanjši šum bolj in bolj dražil živce, tako da se v nobenem kotičku ni znašel dovolj varnega. In tudi občutek je imel, da se bo iz kakšnega kota vsak hip vzdignila grozeča postava redarja in ga potegnila za lase. Nič takega se ni zgodilo, zato se je sčasoma umiril.

Potekla sta dva dneva. Nič se ni zgodilo, toda tretji dan so delavci, ki so hodili po hrano, zasumeli, kajti ponekod so našli olupke pomaranč, ker je Jurij vendar moral jesti in si je zato priskrbel nekaj pomaranč iz nekega soda, v katerega je napravil luknjo s svojim žepnim nožičem. In tako so skrivača potegnili na dan.

Juriju se je tako mezikalo na krovu, da prvi hip ni mogel niti govoriti, globoko je vdihnil prijetni morski zrak in se v zadregi ozrl po radovedni gruči okoli sebe. Nato je vse povedal. Na koncu je zvezdavo pogledal v oči spraševalca.

Možaku je deček očividno ugajal. Vzel ga je v svojo oskrbo, čeprav so vsi ugovarjali. Toda obveljala je njegova. Tako je Jurij z dobrosrčnim Pjerom stopil na špansko obalo v Malagi. (Obalno mesto obdano z griči).

Pjer je bil vdovec in je imel majhnega edinca Štefana, starega devet let.

Z Jurijem sta kmalu postala prijatelja. Jurij je namreč pomagal Pjerovemu bratu pri pisjanju, a ob prostih urah sta oba imela dovolj časa za pogovarjanje in igranje. Štefan ga je vedno verno poslušal.

Zgodilo pa se je, da je Štefan našel staro granato. Revček jo je še pred nos postavil, misleč, da diši ali kaj. Toda Jurij ga je pravočasno porinil daleč proč v trnje in grmovje, sam pa vrgel granato proč. Prav gotovo tudi sam ni vedel, kako s tako stvarjo človek ravna, in odskočil kolikor mogoče daleč. Toda prepozno. Drobec granate mu je odnesel dva prsta. Takoj so ga odpeljali v bolnico.

Hvaležni Pjer mu je obljubil, da ga bo dal študirat in da ga bo vzdrževal, dokler ne bo končal študijev in prišel do kruha. Oskrboval bo seveda tudi dečkovo mater.

Žalostno in hkrati veselo je bilo to sporočilo iz Španije za ubogo, prestrašeno mater, posebno pa še, ko je dobila s širovim pismom tudi povabilo za v Španijo, kjer se bo njeno dosedanje mučno življenje prav gotovo spremenilo v boljše.

Mihelj Sonja
II. č. slov. sr. šole

PRVE SPOMLADANSKE CVETICE

Zbudila se je pomlad. Z njo so se prebudile tudi mnoge cvetice. Snežnobeli zvončki so takoj, ko je sonce pokukalo izza oblakov, pomolili glavice na dan. Tako tudi dišeče vijolice in zlatorumene trobentice. Po poljih in vinogradih je vse, kar je pozimi zamrlo, sedaj zopet oživelno. Tudi ptiček »ci-ci-do« se je zopet oglašil. Metuljčki bodo kmalu letali s cveta na cvet. Kmet ima sedaj mnogo dela na polju in v vinogradih. Pomlad je res živa, lepa, vesela, s soncem obdarjena in počna lepega življenja.

Colja Ljuba
V. razr. osn. šole v Saležu

1. KRIŽANKA: Vodoravno: 1. od, 2. ne, 3. dete, 4. okoliš, 5. gnat, 6. ar, 7. da, 8. vi. — Navpično: 1. on, 7. dve, 9. ded, 10. kg, 11. Emona, 12. tolar, 13. il, 14. ai.

2. BESEDE Z NASPROTNIM POMENOM: vesel — otožen, mehek — trd, širok — ozek, star — nov, mrtev — živ, čist — umazan, neumen — pameten, simpatičen — antipatičen, visok — nizek, bel — črn, dobiček — izguba, slaboten — čvrst. Slovenski pesnik: Oton Župančič.

3. POSETNICE: Angel Čošin poučuje angleščino, Josip Zmengov iz Doline poučuje zemljepis in zgodovino, Leon Snovšič pa slovenščino.

REŠITVE SO POSLALI: Samo Sancin iz Trsta; Breda Pahor, uč. osn. šole pri Sv. Jakobu; Alberta Bevilacqua, Fulvij Martellani, Vera Bevilacqua, Majda Nibrant, Milica Kalc, Ondina Pipan, Livij Pertot, Giorgio Pipan, Boris Znidaričič, Janko Furlan, Aleksander Pertot, Sergij Živic, Ermes Sartori, Žiga Vodušek in Willy Scheimer iz Barkovelj; Vlado Kukanja iz Nabrežine; Vojko Lovriha iz Doline; Dragica Štolfa in Andrej Tavčar iz Devina; Leda Zocchi, Andrej Petkovšek, Marjetica Puntar, Julijana Bezveljak in Ivana Placer iz Sv. Ivana; Aleksander Rojc, Radivoj Čač, Branko Grahovna in Vladimir Kuret, dijak niž. sred. šole pri Sv. Jakobu; Neva Žerjal in Marta Švara iz Sv. Ane; Milica Ukmar in Ferdinand Pertot s Prosek; Radovan Legija iz Sesljana; Magda Riolino, Anica Guštin in Silvana Blažina iz Zgonika; Eda Milič iz Malega Repna; Nevenka Štoka iz Gabrovca; Nadja Zobec, Aleksandra Žerjal, Marta Sancin, Sonja Sancin, Silva Žerjal, Viljem Kermac, Edi Zobec, Valter Mokor, Sonja Kocjančič, Davorin Žerjal, Valter Lovriha in Aleksander Strajn iz Boljunci; Nadja Srebernik, Cvetko Kofol, Karla Flego, Ondina Čok, Mara Novel, Jožica Barut in Ivanka Sancin iz Škednja; Robert Hrovatin, Peter Suhadolc, Marjučka Trento, Vilma Ostrouška, Neva Brišček, Alfred Čok, Ana Marija Guštin, Sonja Terčon, Dragica Šuc in Norma Markuža z Opčin; Lilijana Stojkovič in Luciana Kralj iz Trebč; Marino Milič iz Briščkov ter Špelca Dolenc z Jesenic na Gorenjskem.

Uganke, priobčene v 7. številki Galeba, so bile pač zelo lahke in zato je uredništvo prejelo tokrat toliko rešitev. Nekateri reševalci so v križanki za besedo okolica navedli besedo okolje, kar pa pomeni nekaj drugega. Zato, da so dobili v navpični legi italijanski spolnik »il«, so mnogi celo napisali *okolie*, kar je seveda zelo huda napaka. Pravilna beseda je: *okoliš*.

IZŽREBANI SO BILI: Marjetica Puntar, učenka III. razr. osnovne šole pri Sv. Ivanu; Marta Švara, učenka V. razr. osnovne šole pri Sv. Ani in Dragica Štolfa, učenka V. razr. osnovne šole v Devinu.

Za nagrado prejme vsaka izžrebanka lepo mladinsko knjigo.

S TO ŠTEVILKO JE ZAKLJUČEN VII. LETNIK »GALEBA«. OSMA
ŠTEVILKA »GALEBA« OBSEGA 32 STRANI, A STANE KLJUB TEMU
50 LIR. UPRAVA »GALEBA« VLJUDNO PROSI VSE POVERJENIKE
PO ŠOLAH, DA ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINO ZA TO ŠTEVILKO
IN TUDI MOREBITNO ZAOSTALO NAROČNINO ZA PREJŠNJE
STEVILKE. REDNI NAROČNIKI SO NAPROŠENI, DA PO PRIMOŽE-
NI POSTNI POLOŽNICI PORAVNAJO CELOLETNO NAROČNINO, KI
ZNAŠA 400 LIR.

VSEM MLADIM NAROČNIKOM IN BRALCEM »GALEBA« ŽELITA
VESELE POČITNICE

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

tiskarna

graphis

trst   ulica sv. franciška 20
telefon 29-477

CENA 50.- LIR